

Éire
(20230427)

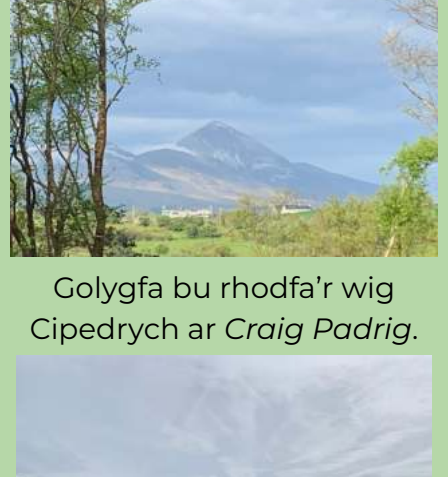
I wlad yr hen gariadon - daw eiliad
I weled afallon;
I'n hwyliau, dau dros y don
I harddwch ein Hiwerddon.

Gwawr a gwib i Gaergybi - a miri'n
Morio dros y weilgi;
Ciplun Dylun a dwli,
Fel cyffur ein hantur ni!

Fferi i Ddinas Ffeiriau,
Chwarae iach ar lan Loch Rí,
Arwisg a-men *Ros Comóin*,
A hedd y cnawd drwy fydd *Cnw*,
Cyn holi'r heli'n yr *Helm*.

Gweld carneddau'r bryniau brith,
Hen wydrach yn llawn lledrith.

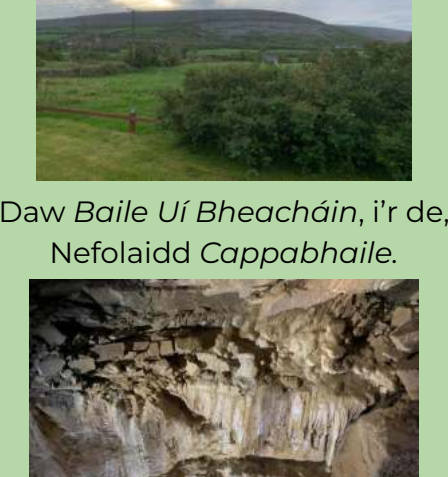
Awn o *Glencar* i galon co' - hafod
Am fyfyr sydd yno;
Geiriau gras goger y gro:
Egwyl 'da *Yeats* yn *Sligeach*.

Golygfa bu rhodfa'r wig
Cipedrych ar *Craig Padrig*.

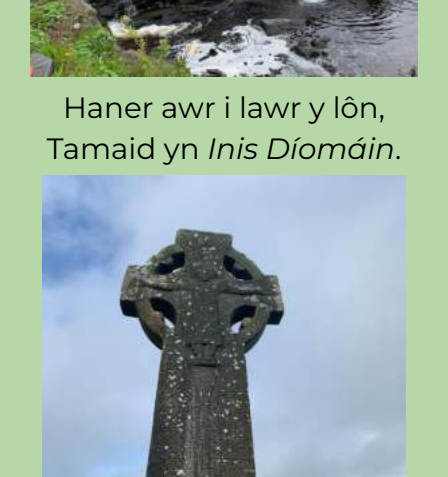
Awyr iach, tonau *Achill*,
Traethau arian, marian mil.

I bydew yr hen newyn,
Cân y gwae ar fryncyn gwyn.

Estyn draw i *Dun Briste*
A dod ar draws navs y ne'.

Eto llywio lawr i'r llwch
I *Doalgagh* a'i dawelwch.
Dilyn awen heulwen ha',
Cân y môr, *Connemara*.

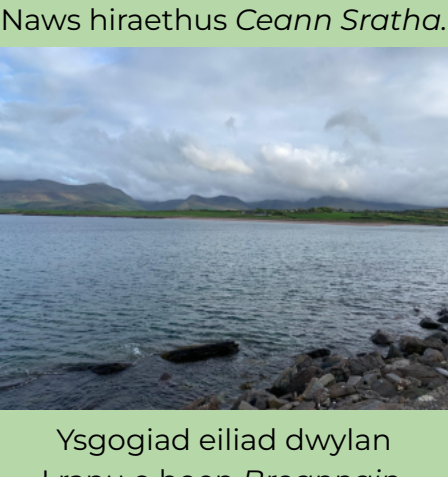
Melys a moethus y min
Ar daith hyd stryd o eithin.

Cael hoe ger tref *An Clochán*
Cwt a mawn a'r *Quiet Man*.

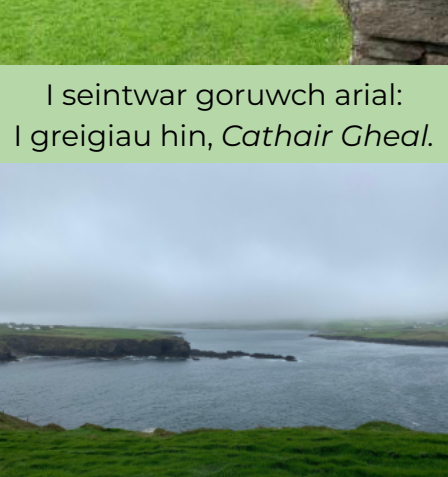
Mynd i ganfod y meindwr
A glwedda yn *Achadh na nIubhar*.

Daw *Baile Uí Bheacháin*, i'r de,
Nefolaid *Cappabhaile*.

Ogofau'r oesau'n *Aill Bhu*'n
Yn barod am y *Boirrin*!

Dewrder, breider *Poll na Brón*,
Hynoded ei atgofion.

Yn llawn swyn ger clogwyn *Chláir*
Mae ewin tonau *Mhothair*.

Haner awr i lawr y lôn,
Tamaid yn *Inis Diomáin*.

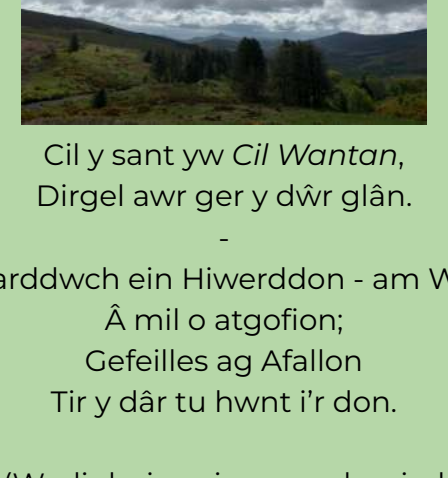
Yn awr i *Cill Fhionnúrach*
I weld cerflun o'r Dyn Da.
Yn y ffald ar bwys y ffin
Gerllaw, Croes y Gorllewin.

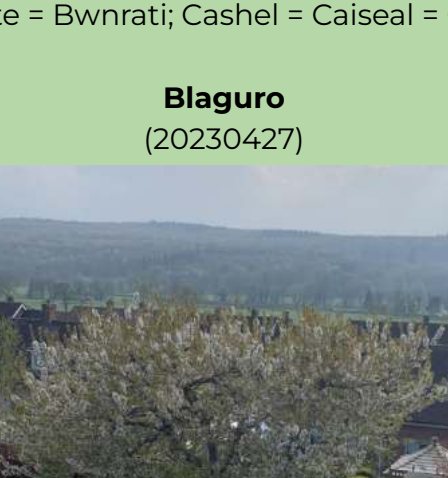
Naws gwlad 'di *Bun na Raite*,
Munud am fywyd a fu.

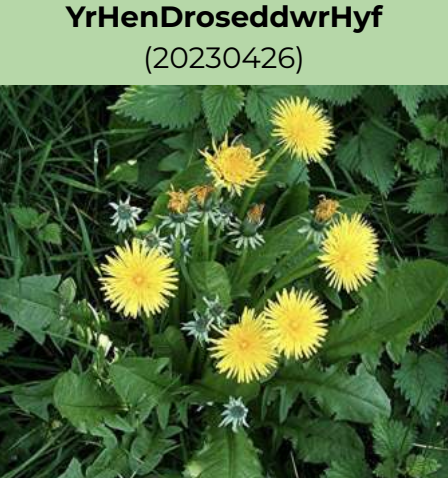
Yn y gwyrdd, hyd y ffyrdd ffeil
Yn ceisio castell *Caiseal*.

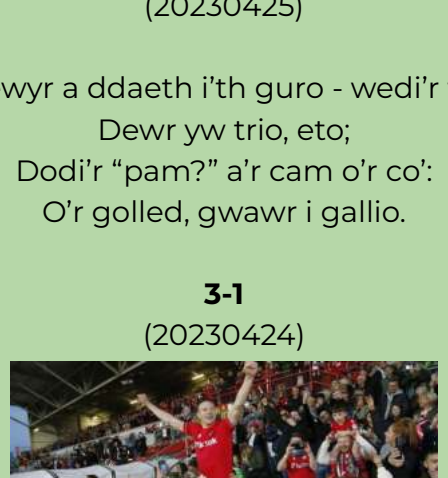
O'r teithiau, oriau hirion,
Ymrhyddhau ar lanau'r *Leamhain*.

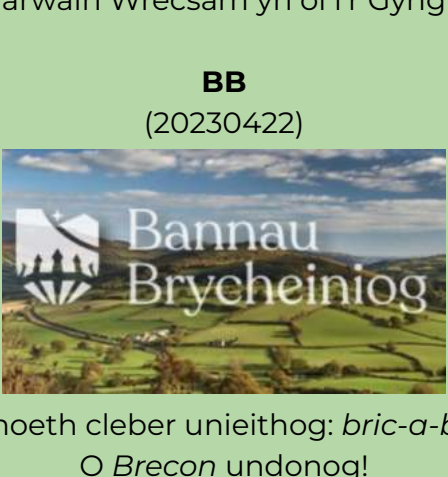
Uwch y bae, pen cae, *cathair*.

Llwydni meini *An Dun Mor*.

Naws hiraethus *Ceann Sratha*.

Ysgogiad eiliad dwylan
I ranu o hoen *Breannain*.

O galon cwm y *Glencar*
Yn chwenych y bwlch anwar!

Egwyl ger hengaer *Stéige*,
Swyn niwl, rhywle is y ne'

I seintwar goruwch arial,
I greigiau hin, *Cathair Gheal*.

Celwn goger *An Caladh*,
Amhris dewis coffi da!

Daw anel uwch a'r *Dún Láich*,
Gris ar ol gris o groeso!

Antur fawr *Mhuintir Bhaile*
Dim ond *Affrica* i'r del!

Dygnawd ffawd byw ar y ffin,
Dún na Séad a dawns Odín.

Betws ger yr abaty,
Llawr a chlychau'r gog yn llú.

Yn nuwch a gwarth newyn
Gweler breuder, dewrder dyn.

Alawen o'r gorffennol,
Awyr iach yn mhentre *Eochail*.

Crwydr diddos y *Preziosa*
Cyda'r awel yn hel ha'!
A oes syniad yn swyno
Fel cyfarfod cychod *Cobh*?

Awr padera yn *Iorpw*
Ffeyries o hanes yw hwn.

Heidio lan i *Gleann Dá Loch*
Am orig unig yno.

Cil y sant yw *Cil Wantan*,
Dirgel awr ger y dŵr glân.

O harddwch ein Hiwerddon - am Walia
À mil o atgofion;
Gefeilles ag Afallon
Tir y dâr tu hwnt i'r don.

(Wedi rhoi cynig ar anghaniad

Cymraeg i rhai o'r llefydd y buom. (Onod iawn oedd, â llawer o dafodieithoedd gwahanol.

Laugh Ree = Loch Rí = Loch Rí; Roscommon = Ros Comáin = Ros Comóin; Knock = Cnoc = Cnw; C

Westport = Cathair na Mart = Dinas Ffeiriau; Clifden = An Clochán = An Clohân; Burren = Boirrin =

Bwren; cathair = câher; Brandan = Breannain = Bre Nan; Portmagee = An Caladh = Cala; Sheep's

Head = Mhuintir Bhaile = Mwintir Fáre ("Pobol y brenin"); Baltimore = Dún na Séad = Dwn na Séd;

Youghall = *Eochail* = lô; Glendalough = *Gleann Dá Loch* = Glen Da Lo; Sligo = *Sligeach* = Sleigo;

Aughnanure = *Achadh na nIubhar* = Ochnanúr; Aill Wee = *Aill Bhu*' = Ail Wi; Moher = *Mhothair* =

Mohyr; Clare = *Chláir* = Clér; Ennistimon = *Inis Diomáin* = Enlistimon; Kilfenora = *Cill Fhionnúrach* =

Cliffenora; Bunratty = Bun na Raite = Bwnrati; Cashes = Caiseal = Cásel; Laune = Leamhain = Loen)

Blaguro
(20230427)

Ochor draw i godi'r awen - man gwyn,
Man egino'r arlen;
Cwrlid cnwd y brwd ar bren,
Hir oes i llw'r geiriosen.

YrHenDroseddwrHyf
(20230426)

Awr dehori y dewrach - dant y llew
Dönt â llw gwerinach;
Y crych ymhlith y crachach
Yw gloywder y border bach

(Pawb ar y cyfryngau'n canmol DYLLI)

DoedAddelo
(20230425)

Gwewyr a ddaeth i'th guro - wedi'r traw
Dewr yw trio, eto;
Dod i'r "pam?" a'r cam o'r co':
O'r golled, gwawr i gallio.

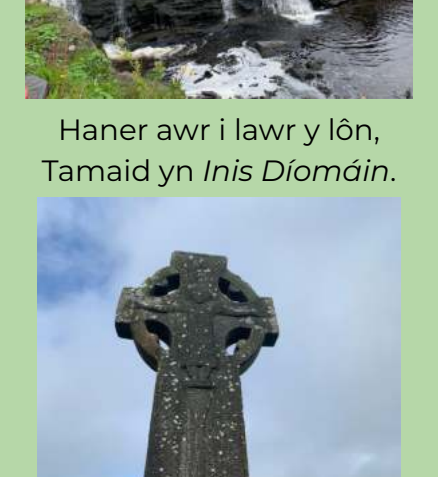
3-1
(20230424)

Yn berygl, poen i Boreham oedd y miloedd
Â'u Mullin. Cans trychlam
Taith llú i Cymru ar gam
I'w rhacso gan wŷr Wrecsam!

(Paul Mullin yn arwain Wrecsam yn ol i'r Cynghrair Peldroed.)

BB
(20230422)

Bri noeth cleber unieithog: *bric-a-brac*
O *Brecon* undonog!
Egin gwlatgar gyda'r gog
O'r chwyn, BANAU BRYCHEINIOG.

(Darllen yr adwaith i erthygl gan Rhiannon Lucy Cosslet yn y Guardian.)

Oosterdok
(20230419)

Tyrd 'nawr â gwên ar drên, ar dram i'r hwyl
Ger yr IJ ar garlam;
Tyrd i lys brys gwŷr brasgam,
Tyrd i weld tref Amsterdam.

(Yn Amsterdam am y tro cyntaf ers cyn COVID. Yr IJ yw enw bae Amsterdam, sef y dŵr mawr yn y

GerYDŵr
(20230418)

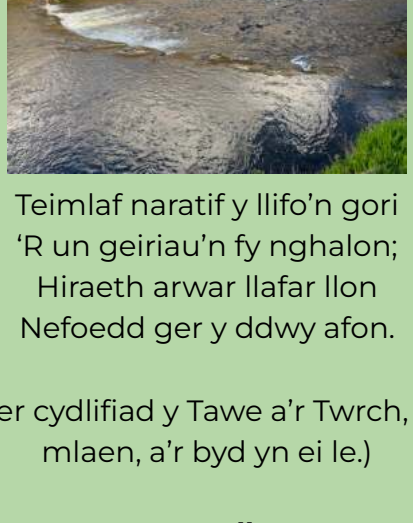

Ymryson gwirion y gored - a'n gwaedd
O "en garde" i'w glywed;
Rhull awch am greigiau i'lyched
A chwant am loniant ar led!

("Mynd am antur" gyda K, Ch a D ddydd Sul.)

Epilog

(20230415)

Anrhydedd hwyrrol weddi - i ddeall
Am ddiwedd dy stori;
Deg muned i gymonï'r
Hanes yw braint d'henaint di.

Cartrefle

(20230414)

Teimlaf naratif y liffo'n gori
'R un geiriau'n fy nghalon;
Hiraeth arwar llafar llon
Nefoedd ger y ddwy afon.

(Yng Nghwm Tawe, yn eistedd ger cydlifiad y Tawe a'r Twrch, Culhwch ac Olwen yn cwrso o'm mlaen, a'r byd yn ei le.)

ArColl

(20230409)

Gwirion dynion er eu dawn a'u synwyr
Am arlwy'r ffrwd lrlawn;
Er y rhoddir i'r unlaewn
Bedd yn wag, boddi a wnawn!

Bore'rTrydyddBydd

(20230409)

Dyma wers un dyn dinag; er oeri
Drwy wendid ariandag,
Daw'r oen o'i boen beth ywag;
Bydd yn iawn, mae'r bedd yn wag.

Fiesta!

(20230408)

Gwenog lais a'i gân a glywsoch - o'i liw,
Ei lewyrch a welsoch;
O'i weled, siwr fe gredsoch
Taw 'nghymar yw'r car bach coch.

(Y brawd yn sgleinio pen bore 'ma.)

BywydNewydd

(20230407)

Bala hoen o fywyd blin ger traethau
Eisiau duwdod iesin;
Orig uwch o fara, gwin
A ffrydiau'r anghyffredin.

Rhad oleuad, halelivia'r ogof
Ar agor, cymanfa
Wylo dwys y Bugail Da,
Olaf orig California.

Yn y baw er profi'r byd - er y gwawd,
Ar godi mae'r ysbryd;
Gweld o grwydro credo'r crud
Bod 'na fwy, bod 'na fywyd.

(Gobaith.)

YrApêl

(20230407)

Dathlu sail bendithiol sêl i noddï'r
Heddwch dros y gorwel;
O law i law yn dawel,
Llofnodion dwys, pwys Apêl.

(Hanes Apêl 1923 ar y newyddion.)

Danodd

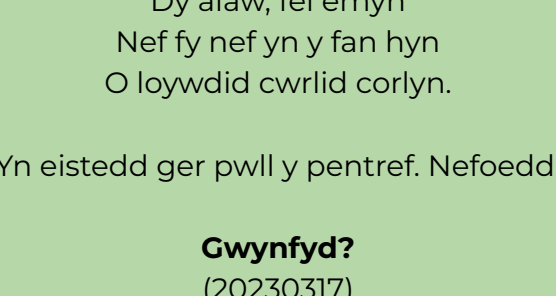
(20230404)

Daw cysur rhag dolur drwy'r dydd? - ai gwg
Tra'r GIG yw'r blaenrybudd?
Yfuddhau i'r costau cudd
'Di danto ffeindio deintydd!

(Anghytuno â gorfod talu am ddeintydd wedi talu Yswiriant Gwladol am oes, â deintydd Rhuthun yn gadael y GIG.)

2-3

(20230403)

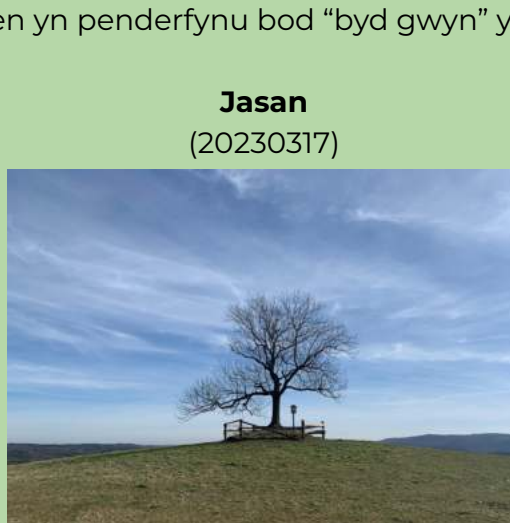

Yn y fantol, ffwtbol a ffydd - lluniaeth,
Llawenydd a chystudd
A nef y dioddefydd;
Caru Duw, maeddu Caerdydd!

(Y Swans yn maeddu Caerdydd am y pedwerydd tro yn olynol!)

YrHenFfrind

(20230328)

Hirlwm, â'r peswch yn erlid y gwan
A'i gorff i gyfyngdïd;
A phail y cyfaill COVID
Yw'r dolur sy'n lledu'r llid.

(Ï â'r feirws wythnos diwethaf, minau â fe ers y penwythnos, a K wedi cael prawf positif heddi'. E & R wedi'i ddal e hefyd.)

Creulondeb

(20230319)

Aflan, dieflig bropropaganda - torwyd
Tosturi gan ddogma;
Cyru dyn, y drwg a'r da
Drwy wendid i Rwanda.

(Cywilydd ar y "llywodraeth" Doriaidd yn Llundain. Mae'r polisi yn hollol anfaddeuol. Dengys y llun gamp "gelyn-estroniad" yn Huyton, Lerpwl, yn 1940.)

le?Nage?

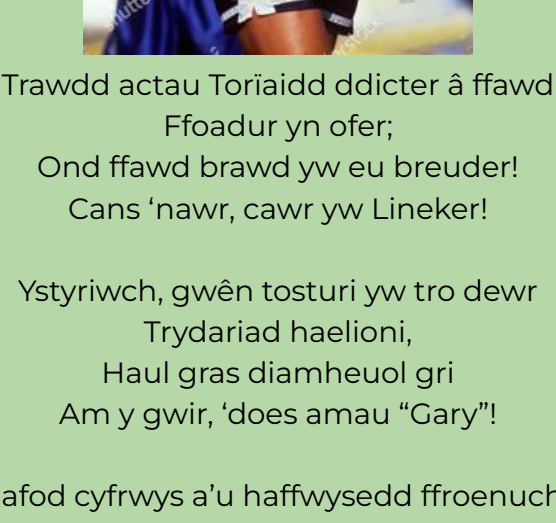
(20230318)

Cyfarfod â'r dyfodol yw dy chwant,
Ffyniant nid gorffennol;
Ond Phil, Phil paid bod yn ffol
Meddai awen ymddeol!

(Lled-ymddeoliad yn agoshau!)

URYbnika

(20230318)

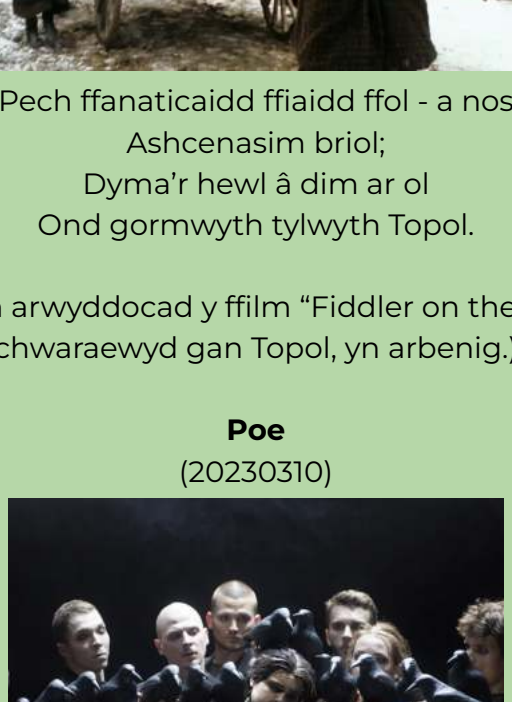

Difyrwrch pob diferyn - taweled
Dy alaw, fel emyn
Nef fy nef yn y fan hyn
O loydwid cwrild corlyn.

(Yn eistedd ger pwll y pentref. Nefoedd.)

Gwynfyd?

(20230317)

I dyrfa'r ffars diderfyn - nudd eofn
O dduwch sy'n perthyn;
Mae hawl cael popeth melyn
Ond gwarth, gwarth yw bywyd gwyn.

(Eisteddfod Llangollen yn penderfynu bod "byd gwyn" yn hiliol. Gwyn eu byd!)

Jasan

(20230317)

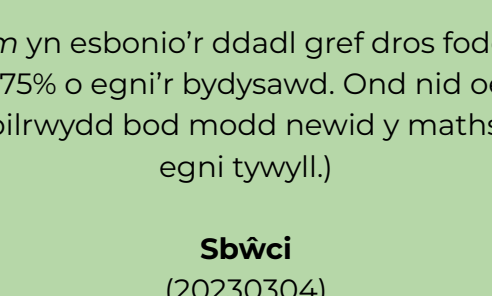
Mwydro wyf, un mud ar wahan am gam
I goed goger Skřivaň;
Trôi o ludd y dydd a'i dân
A'r drys, i'grud yr *jasan*.

(Bore BENDIGEDIG, rhedeg o *Skřivaň* drwy'r berllan lawr i'r goedwig a'r *potok*, draw drwy *Novosedly*, lan i'r fainc i edrych dros *Hracholusky*, draw at yr onen (yr *jasan*) a'r olygfa, lawr i *Valachov* a'r cwm eto, a nol heibio'r *chalupy*. A dyma ymdrech trosiad český:

*Jsem zkroutcený, ztlumený od sebe na krok
Ke skřivaňským stromům;
Odvracím se od slabosti dne, jeho ohně
A zmatku, do kolébky jasaný.)*

Seliwloid

(20230316)

Anabledd gwerin boblach - crescendo'r
Eco trugarocach;
Acre uwch brwydrau'r crachach:
Gwir wyneb oes ar sgrîn bach.

(Gwylïo ffilmiau gwych dibendraw gyda V. gyda'r nos yn y bwthyn.)

Pohoda

(20230315)

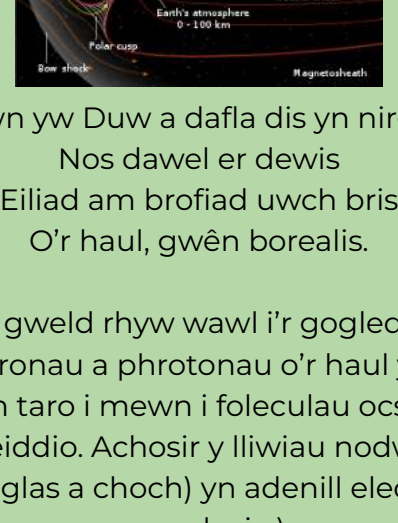

Yn y wlad, hawl i oedi - hedd a haul
A rhyddhad o'm ffwbrï;
Unig annodd o grwmni
Yw fy nef ve *Skřivani*.

(Diwrnod o wylïau yn y bwthyn yn *Skřivaň*. Ystyr *pohoda* yw "bodlondeb" neu debyg.)

DalawnGary

(20230311-12)

Trawdd actau Torlaidd ddicter â ffawd
Ffoadur yn ofer;
Ond ffawd brawd yw eu breuderi!
Cans 'hawr, cawr yw Lineker!

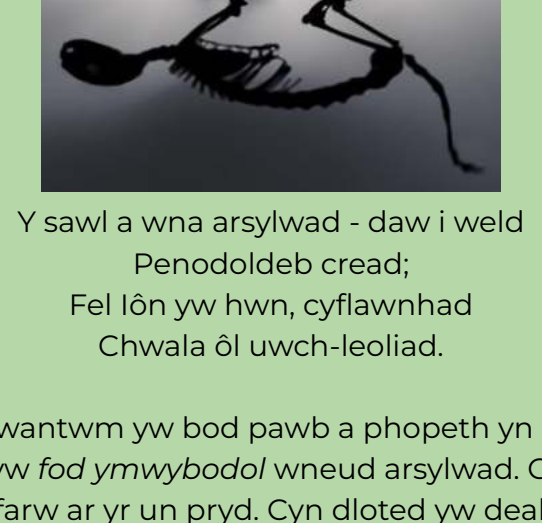
Ystyriwch, gwên tosturi yw tro dewr
Trydariad haelioni,
Haul gras diamheuol gri
Am y gwir, 'does amau "Gary"!

Cnafod cyfrwys a'u haffwysedd ffroenuchel,
Rhaid hel o'u hanhaeledd
Ol y groes uwch loes a chledd,
Tor gwawr neges trugaredd.

(Gary Lineker yn cael ei gosbi gan y BBC - ond ei edmygu'n fawr gen i - am ddweud yr hyn sy'n amlwg yn ol y Cenhedloedd Unedig. Dyma eiriau George Orwell: "If liberty means anything at all it means the right to tell people what they do not want to hear.")

Ffoi'rPogrom

(20230310)

Pech ffnaticaiddd ffaidd ffol - a nos
Ashcenasim briol;
Dyma'r hewl â dim ar ol
Ond gormwyth tylwyth Topol.

(Erthygl yn y Guardian am arwyddocad y ffilm "Fiddler on the Roof" a chymeriad Tevey, chwaraewydd gan Topol, yn arbenig.)

Poe

(20230310)

Aw'n i graidd Edgaraidd go' - wrth ei fodd
Â'i rith-feddwil heno;
Ag offrw'n nos o gyffro
Daw rhyfeddod parod Poe.

(Mynd i theatr Nová Scéna i weld rhywbeth rhwng drama a "ballet" am waith Edgar Allan Poe. Mewn un rhan doniol dros ben, mae Poe yn siarad gyda'i "psyche".)

Betlémská kaple

(20230308)

Hafod o ddogma ofaidd - a berw
Bore amhabydddaidd;
Os am ias teg ras yn graidd,
Dewised credo Hwsaidd.

(Ymweld â Chapel Bethlehem yn Prag lle bu Jan Hus yn gwasanaethu a phregethu fel protestant tua 1400, canrif cyn dyddiau Martin Luther. Mae'r llun o waith Alfons Mucha. Arwyddair yr Eglwys Forafaidd yw: "Mewn hanfodion, undod; mewn pethau nad ydynt yn hanfodol, rhyddid; ac yn mhob peth, cariad". Anodd meddwl am ysgogiad gwel!)

CwantwmDdarwinaeth

(20230308)

Ol maes heriol mesuriad - er rhanu
Darwinaidd datgeliad;
Ym mer ton-ffwythianau mad
Ceir dy le'n y cydlyniad.

(Darllen eto am gwantwm-Ddarwinaeth, sy'n enyng un modd i esbonio sut mae arsylwadau o sistem sy'n sylfaenol gwantymaidd eu natur, yn tueddiu at arsylwadau ffiseg glasurol wrth i faint y sistem dyfu. Cyfroeddiad (*entanglement*) a chydlynedd cwantwm (*quantum coherence*) sy'n gyfrifol yn ol y gwybodusrion!)

EgniTywyll

(20230305)

Pa rwdlan, pa ddamcan, pa ddull - etyb
Y data sy'n ddistyll?
Cyfiawnhad gwead y gwyll
Hud heuad egni tywyll.

(Darllen erthygl wych ar *Medium* yn esbonio'r ddadi gref dros fodolaeth egni tywyll (*dark energy*) sy'n honedig yn esbonio tua 75% o egni'r bydysawd. Ond nid oes modd ei weld na'i fesur yn uniongyrchol, sy'n gadael posibilrwydd bod modd newid y maths i esbonio'r un data heb angen egni tywyll.)

Sbwci

(20230304)

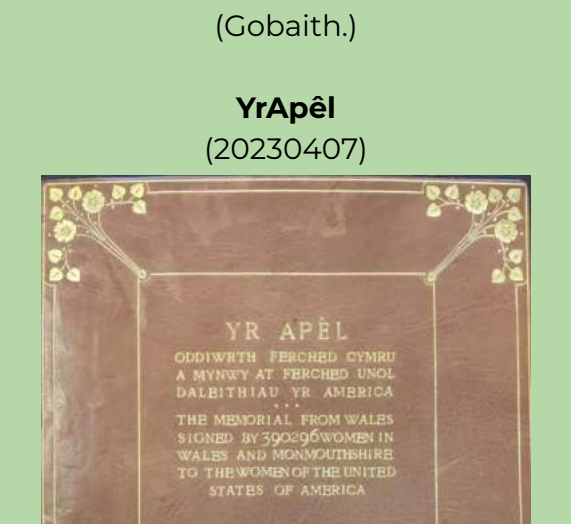

Cyfryd wawdd cyfroeddiad - llyw anwel
Pellenig gysylltiad;
Cwpled anleolediad
'W'r difesur eglurhad.

(Darllen eto am gyfroeddiad (*entanglement*), lle na ellir disgrifio cyflwr gronynau unigol, ond medrir disgrifio cyflwr anleoedig (*non-localised*) pâr neu fwy o ronynau. Einstein dywedodd nad oedd yn credu mewn "gweithredu sbwci o bellter", sef yr hyn mae cyfroeddiad yn ei awgrymu i rhai.)

DyddGwylDewi?

(20230301)

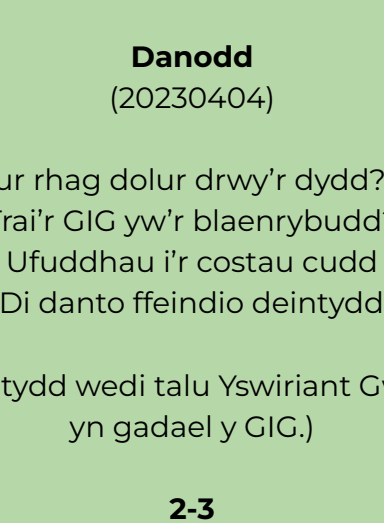

Anoleithog pylog apêl yw drwg
Draig anela'n isel;
Ein hendid a'n gwrid yn gél
Â Dewi'n od o dawel.

(Dim baneri ar y stryd fawr, ond baneri newudd gartref.)

Gogleddwawl

(20230228)

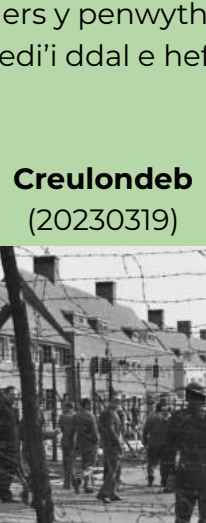

Hwn yw Duw a dafia dis yn nirgel
Nos dawel et dewis
Eiliad am brofiad uwch bris
O'r haul, gwên borealis.

(Yng Nghaerhirfryn dros nos, a gwyd rhyw iaw'r i'r gogledd, ond anodd gwybod os taw'r gogleddwawl oedd. Llif o electronau a photonau o'r haul yn cael eu denu tuagat pegwn magnetiaidd gogledd y ddaear, yn taro i mewn i foleculau ocsigen a neutrogen, yn datgysylltu'r atomau a'u cynhyrfu a'u heioneiddio. Achosir y lliwiau nodweddiadol gan atomau ocsigen (gwyrdd ac orenogoch) a neutrogen (glas a choch) yn adenïol electron, neu gan gyflyrau cynhyrffedig yn ymlacio.)

GweithredyddionAnghymudol

(20230226)

Ffwrdaef o bendraphendod Heisenberg
A swyn Bohr am wirfod;
O ddysg anhafaledd ôd
Wynebaif sail anwybod.

(Yr egwyddor anicrwydd, daw o'r ffaith nad yw gweithredyddion - fel lleoliad a momentwm, neu egni ac amser - yn cymudo â'i gilydd.)

Cysylltu

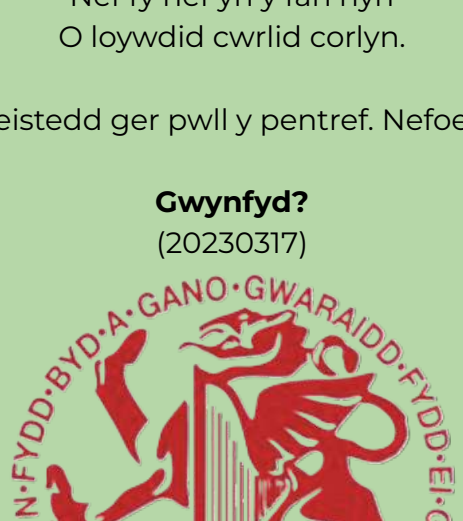
(20230225)

Ti 'di hwy! hel tudalen - arhoswn
I'r broses gael goffenn;
Ond poen, poen rhyw VPN
I ddiawl dilynâ'r ddolen!

(Helpu T. Erw Goch i gysylltu â TEAMS. Roedd trafferth gyda'r VPN.)

CathSchrödinger

(20230225)

Y sawl a wna arsylwad - daw i weld
Penodoldeb cread;
Fel lôn yw hwn, cyflawnhad
Chwala ôl uwch-leoliad.

(Canlyniad damcaniaeth cwantwm yw bod pawb a phopeth yn bodoli mewn uwch-leoliad (*superposition*) ansicr tan i rhyw *fod ymwybodol* wneud arsylwad. Golyga hyn y gallwn fod yn fyw ac yn farw ar yr un pryd. Cyn dioded yw deall dyn.)

LlynYFan

(20230221)

Lloni o fod ger Llyn y Fan - gweld dim
Â gwawlt tarth ym mhobman;
Ond arwy haul daw i'r lan
I herio'r c'mylau arian.

(Cerdded i Lyn y Fan gyda T, haul bendigedig uwch y cymylau, a gweld "enfys wen" am y tro cyntaf.)

YTipiau
(20230220)

Ar droed i'r postyn ochr draw ar fin
Yr afonog alaw;
Ar y cyd o'r byd drwy'r baw
I dystio'r pethau distaw.

(Cerdded gyda T ar hyd "y tipiau" - sef llwybr coediog ond lleidiog ger y Tawe erbyn hyn - at y "postyn ochr hyn a'r postyn ochr draw", wedi gwneud yr un wâc ganoedd o weithiau gyda dad a'r ci oesoedd maith yn oll)

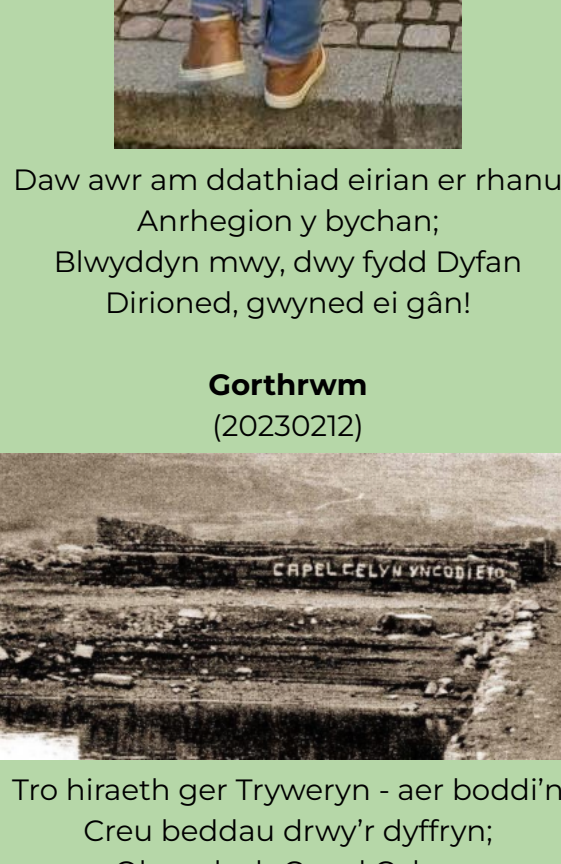
Cymharu
(20230219)

$$u_i^{n+1} = u_i^n - \Delta t \left[a^+ u_x^- + a^- u_x^+ \right]$$

Caf olau teg hafaliad a'i wiredd
Differol er dwad
I'r afael â chyfrifiad;
Nefoedd yw hwn o fodddhad!

(Defnyddio canlyniadau cyfiwr sefydlog i wirio cyfrifiad rhifiadol ansefydlog, a phopeth yn gweithio yn y pen draw!)

Llundain
(20230217)

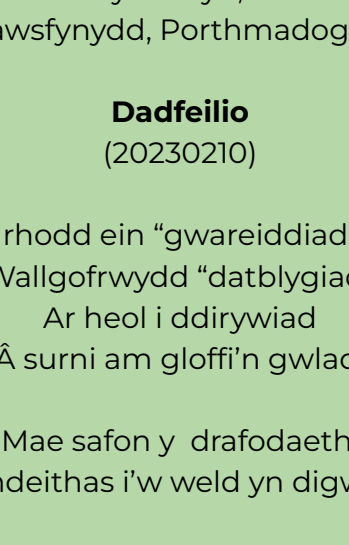

Testament i dalent dyn - tafodau
Â'u geiriau'n creu gworun
Dinas wiu'n llawn lliw a llun
A duwdeb dyfodadun.

Cronbil nwyd y llwyd eu llun - trachwant
A gwariant a gworun
Pair ysiad anghredadun,
Llwyfan sarug diffyg dyn.

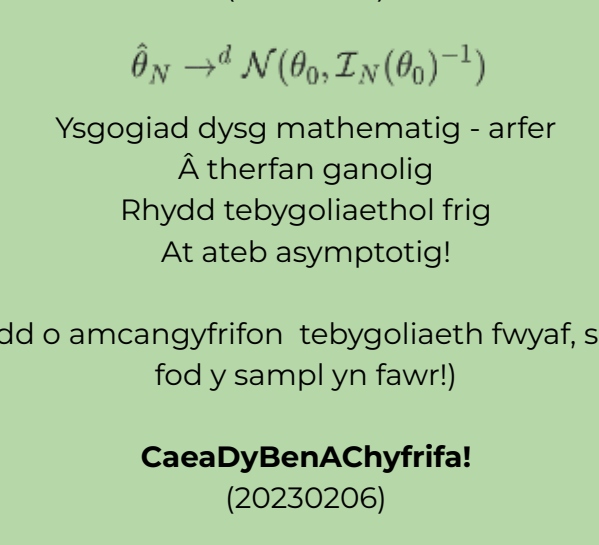
(Mynd eto i'r Blgsmôc, a joio mwy nag arfer, mae'n debyg am fy mod i'n cymryd pethau ychydig yn fwy ara' deg! Ond mae ychydig ddiwrnodau yno'n ddigon!)

PenblwyddRhif2
(20230213)

Daw awr am ddathliad eirian er rhanu
Anrhegion y bychan;
Blwyddyn mwy, dwy ydd Dyfan
Dirioned, gwyned ei gân!

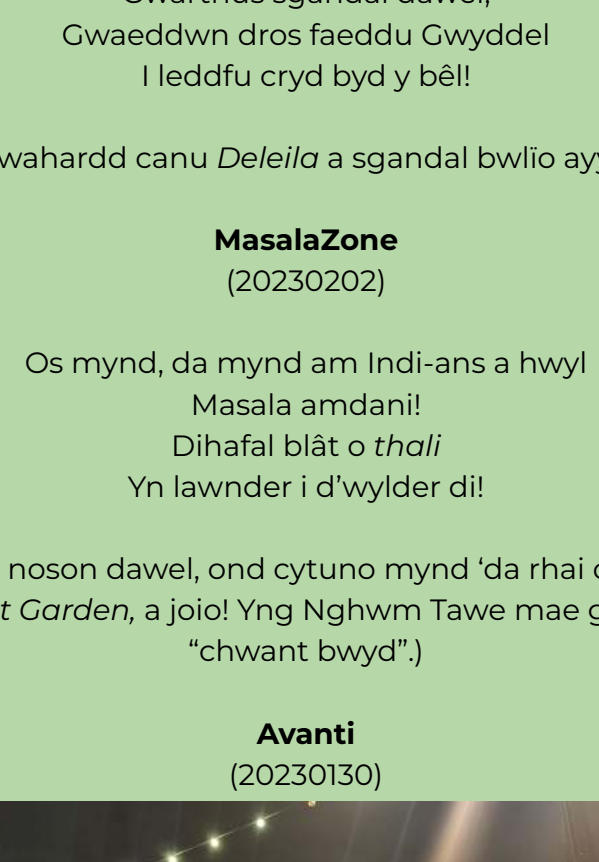
Gorthrwm
(20230212)

Tro hiraeth ger Tryweryn - aer boddi'n
Creu beddau drwy'r dyffryn;
Ol cawlach Capel Celyn?
Dwli'r lle a diawlio'r llyn.

(Mynd heibio'r gofeb 'ddoe â theimladau cymysg, Tirlun bendigedig, ond creithiau a sgil-effeithiau Tryweryn a Thrawsfynydd yn amlwg i bawb.)

YrArenigFawr
(29230212)

Yn rhugl i Foel yr Eglwys a rhiniau'r
Arenig hyfrdiwys;
Cwpla ar ben copa mae'n cwys
Er oedi ym mharadwys.

(Cerdded 'da R. a T. i lyn Arenig Fawr o lan Lyn Celyn, ac wedyn lan i Foel Yr Eglwys, â golygfeydd hyfryd o Drawsfinydd, Porthmadog a Phwllheli.)

Dadfeilio
(rhd230210)

Gwae yw rhodd ein "gwareiddiad", ac afraid
Wallgotrwydd "datblygiad"
Ar heol i ddirywiad
Â surni am gloffn gwlad.

(I, yn gwyllo *QuestionTime* neithiwr. Mae safon y drafodaeth gyffredinol ym Mhyrdain mor isel, fel petai bod dirywiad cymdeithas i'w weld yn digwydd o flaen ein llygaid.)

AD
(20230208)

$$\frac{\partial c}{\partial t} + \nabla \cdot (-D \nabla c + \mathbf{v} c) = R$$

Modfeddau, eiliadau tryledol - rhediad
O ffrydiau llorfuldol;
Creu cyfrif o lif di-ol
Yw medr y cyfaint meidrol.

(Datrys hafaliad llorfuldiant - trylediad, sef *advection-diffusion*, AD.)

AmrywiantAsymptotig
(20230207)

$$\hat{\theta}_N \rightarrow^d \mathcal{N}(\theta_0, \mathcal{I}_N(\theta_0)^{-1})$$

Ysgogiad dysg mathematig - arfer
Â therfan ganolig
Rhydd tebygoliaethol frig
At ateb asymptotig!

(Y ffordd i feintio! ansicrwydd o amcangyfrifon tebygoliaeth fwyaf, sef *maximum likelihood*, pan fod y sampl yn fawr!)

CaeaDyBenAChyfrifa!
(20230206)

$$\frac{\partial \psi(\mathbf{r}, t)}{\partial t} = -\frac{\hbar^2}{2m} \nabla^2 \psi(\mathbf{r}, t) + V(\mathbf{r}) \psi(\mathbf{r}, t)$$

Drysi ar faths di-rheswm yn cynal
Dmascaniaeth sy'n rhigwm?
Endid haprwydd, llied y llwm:
Cei hynt dirgelwch cwantwm.

(Darllen eto am ddamcaniaeth cwantwm, a bod neb wir yn deall beth mae'n meddwl.)

WyYiWyYiYi?
(20230204)

Un gwefr bu dechrau Chwefror - dal alaw
Deleila yn agor
At ias y gêm, a chwant sgôr:
Ni chlywi'r rhegi rhagor!

Ar hyd nos ysbrydion isel - gwerthoedd
Gwarthus sgandal dawel;
Gwaeddwn dros faeddu Gwyddel
I leddfu cryd byd y bêl!

(Gwahardd canu *Deleila* a sgandal bwlio ayyb.)

MasalaZone
(20230202)

Os mynd, da mynd am Indi-ans a hwy!
Masala amdan!i!
Dihafal blât o *thali*
Yn lawnder i d'wylder di!

(Wedi blino'n lân, ag awydd noson dawel, ond cytuno mynd 'da rhai o ffrindiau gwaith am gyri yn y *Masala Zone* yn *Covent Garden*, a joio! Yng Nghwm Tawe mae gwilyder hefyd yn meddwl "chwant bwyd".)

Avanti
(20230130)

Hud olwyniad sy'n atsein - ar wincad
O Runcorn yn gelwain;
Clud yw'r cwys hyd cledrau cain:
Handi serch mynd i Lundain!

(Mynd i Lundain ar y tren.)

Garn dolbenmain
(20230129)

Nesáu 'rwyf at Nasareth - awr antur
I hwntw mewn penbleth!
Fely dur, mor bur siwd beth
Â chanllaw i Fachynlleth!

(Mynd o Fenllech i gyngerrdd côr ym Machynlleth. Mynd ar ffordd ddieithr o Gaernarfon i Borthmadog a Dolgellau. Diolch byth am satnafi!)

YDraffordd
(20230127)

Lledrith wrth droelli adre - chwildroad
Hafaliad a folech
Yn foddion, cyfarfydddech
Theorem chwaeth yr M6.

(Dod nol o Gaerhiffryn.)

IaithYCsair
(20230122)

Hin hwyrnos a iaith y siwrne'n gân llosg
O genillysg Llangollen;
'Mhen ryw awr, tinc daw o'r De'n
Neges oer hen gyseren.

(Iaith y tywydd yn newid wrth fynd lawr i Gwm Tawe.)

Llwydrhew
(20230121)

Noson galed fu, cyn ddued - a'nawr
Cân y wawr cyn oered;
Ym mhau golau mae gweled
Siew llain o lwydrew ar led.

(Rhew'in galed neithiwr, a'r anwyd yn diflanu o'r diweddi; cyfle cyntaf i redeg ers pythefnos!)

Eira!
(20230117)

Ysblander, pleser y plu - fel seintwar,
Gwymp cyfnar cyn cwnu;
Gwyn ydyw byd 'di gânau,
Urddas dros y diflas, du.

Daw duwdod â dyddod'i'n y pluo
Gan nwyfo cynefin;
Daw'r eira wedi'r oeri'n
Wyrth trawsfurfiad, profiad prin.

(Eira dros nos, a mwy heddi.)

ApêlAmYPolyn!
(20230116)

Hynod argoel o'r dirgel - hen loffion
O gyrlon y gorwel;
Hanes hywyr Llansawel
Cofnod parod eu hapêl!

(Dod o hyd i dystiolaeth, o ddilyn ymchwil D&E, taw fy hen hen dadcu (Thomas J 1825-1881, wedi ei gladdu ar y Craig Arw / Pantteg) symudodd i Gwm Tawe o Lansawel, Sir Gâr, a sicrwydd taw hen x3 dadcu oedd Joseph J (1786-1854), cigydd yn Llansawel ar hyd ei oes. Awgryma hyn taw Daniel J (?-1794), y mae ei fedd hefyd o hyd i'w gweld yn Llansawel, oedd fy hen x4 dadcu, efallai!)

Diwlŷcs
(20230108)

Melyn elff i'r dim yno - a diben
Mor llawen yw lliwio'r
Oriau tēr o'r llawr i'r to;
Dros y bont, dyrys beintio!

(Peintio ystafell ym Menllech, a malu cwpwrdd â drysau mawr gwydr ych a fil A dal anwyd wrth D.I.)

YDoethion
(20230107)

Aur y nef mewn seren noeth, nos â moes
Thus a myr gwŷr hygoeth;
Coflwn neges eu cyfoeth
Wrth dderbyn y tri dyn doeth.

(Y gwŷr doeth yn ymweld ar y 6ed, yn ôl traddodiad.)

Wedi'rWyl
(20230106)

Cilia awch cân y clychau - dyddiau prid
Oedi ychheadu;
Ol gwên a hwyl yn gwanhau
O lwydo'r goleuadau.

(Atgofion y Nadolig yn diflanu'n ara' deg.)

Dim?
(20230101)

Dameg, sen, daw megis sim-iwdddiad
A lwyddodd i godi
Mater, ond trallod nodi
Mai'r twll yn llun dyn yw "dim".

(Darllen erthygl ar sut mae ffisegydd yn dehongli "dim". Mae'r rhan fwyaf o ddehongliadau yn dibynu ar "fodolaeth" trefn fathemategol damcaniaeth cwantwm neu debyg. Ond y dim "pur" yw "dim Plato", lle nad oes hyd yn oed trefn fathemategol yn bodoli. Mae'r dim hwn tuhwnt i amgylfred y gwyddonydd. Sut daeth y drefn fathemategol "i fod" yn y lle cyntaf? A sut yn y byd y mae'n bosib bod dyn yn gallu dehongli'r byd o gwbl?)